

Gaziantep'i Tanıtıyoruz

Her Yönüyle Bu Kentin Dünü ve Bugünü

CİLT 2 SAYI 9

AYLIK TARİH VE SANAT DERGİSİ

MAYIS - 1965

ALİYE VE ÖMER BATTAL

YAŞAYAN ÖLÜLERİMİZ

Bu Şehre bir İlkokul Bıraktılar

CUMHURİYET GAZETESİNİN AÇTIĞI « MİLLET YAPAR » KANPANYASINA
VALİMİZ SALİH TANYERİ NE DEDİ :

YÜREKTEN...

Gaziantep Valisi Salih Tanyeli de teşebbüsümüzü heyecanla karşıladığını ifade etmiş ve demiştir ki :

«Yakın geçmişimizde özgürlüğünü korumak için malını ve canını feda etmekten çekinmeyen ve böylece Milli Mücadelenin ilk örneğini vermiş olan Gaziantep'ilerin, şanlı donanmamıza bir muhrip kazandırmak için, kıymetli Cumhuriyet Gazetesinin açmış olduğu bu kampanyaya yürekten katılacaklarına eminim, Ben bir aydın olarak teşebbüsü heyecanla karşılıyor ve bütün gücümle desteklemeğe hazırlanıyorum»

Dergimizin Notu :

Dergimizde bu kervana katılıyor. Az Veren Candan Çok Veren Maldan.

Bu Sayının İçindekiler :

1—Okurlara mektup 2—Gaziantep Kalesi ve Antep 3—Gaziantep Kalesi (bu yazı İlimiz radyosunda M. Oğuz Göğüş dilinden okunmuştur)4—Güneyde Türkmen ve Elbeyli Aşiretleri, Yazan Öğretmen, Mustafa Tatar. 5-Vali Osman Meriç in kimliği, 6—Yurt Yüzüne dağılmış memleket evlatlarından Cevdet Güceylioğlu, 7—Antep Fıstığı, 8—Geçmiş tarihimizde Cumhuriyet ilk okulu öğretmenleri 9—Cumhuriyet ilk okulu bize kimden kaldı.10—Türk İnkıpları tarihi, 11—Gaziantep'in özel yemekleri, 12—Gelecek nesillere Armağanım, 13—İstiklâl ilk okulu, 14—Millî Eğitim Müdürü Aziz Gözaçan, 15—Aliye ve Ömer Battal ilk okulu 16—Genel Bilgiler 17—Sıtkı Dalkılıç, 18—Cevdet Güceylioğlu vefat etti, 19—Atay M. Hayri 20—Gaziantep Camileri, Av. Cemil Cahit Güzelbey, 21—Ahmet Cansunar.

OKURLARA

MEKTUP

Bu sayıyı hazırlayanlar :

M; Oğuz Göğüş

Ihsan Göğüş

M. Kemal Göğüş

Tevfik Özkul

M. Oğuz Göğüş

Dergi sahibi

E. Yarbay

A. Kemal Hacı Hanıfioğlu

Mes'ul Müdürü

Sayı : 9

13 Kasım 1964

Fiatı 200 Kuruştur

ABONE ŞARTLARI :

Sayı : 2 Lira

Altı aylığı : 12 Lira

Yıllığı : 24 Lira

Günü geçmiş nüshalar

5 Liradır

Dizildiği ve Basıldığı yer:

DESEN Matbaası

GAZİANTEP

Sevgili okurlarımız : Şimdiye kadar sizlere birşeyler verebilmenin kıvancı içerisinde çırpınıp durduk. Bunun içinde dergimiz kadrosunu genişletmiş ve Gaziantep toprağını adım adım aramaya başlanılmıştır. Bu arada dört muhabirimiz şehrin çeşitli bölgelerine dağılmışlar ve buralarda tarihi eski eserleri ve bilgilerini toplamaya çalışmışlardır. Muhabirlerimiz çok eski tarihlerden kalma kıymetli eserler bulmuşlardır.

Bu tarihi eserler araştırmamız ve dergimiz sahibi M. Oğuz Göğüş tarafından da ayrıca tetkik edilerek çalışmalar biraz daha genişletilmiştir. Gaziantep'i Tanıtıyoruz dergisi bu sayıdan itibaren, şehrimizin tarihi zenginliklerini resimleri ile birlikte gözlerinizin önüne serecektir. Topraklarımızın ne kadar eski ve tarihi eserlerle dolu olduğunu, dağlara tırmanmadan fotoğraflarla oturduğunuz yerde gezeceksiniz.

Kıymetli okurlarımız, bütün bu çalışmaların yanında Gaziantep'i Tanıtıyoruz dergisi iyi bir teşebbüs daha bulunmuş şimdiye kadar muvaffak olunamamış "Gaziantep Albümü"nü hazırlamıştır. Albümde Gaziantep'le ilgili 600 den fazla tarihi eserlerin resimleri ve sanatkâr resimleri yer almıştır.

Muhabirlerimiz tarihi eserlerin yerlerini tesbit etmek için Gaziantep toprağını karış karış gezerek, bazı üzücü hadiselerle karşılaşmışlardır. Tarihi eserler köylüler tarafından çıkarılmakta ve ikibuçuk lira mukabilinde yabancılara satılmaktadır. Yine Yavuzelinde, Kasım adında bir mezarçı tarafından tarihi yerlerde kazılar yapılmış ve burada da birçok eser kaçırılarak çok ucuz fiatlarla satılmıştır. Bunlardan başka yine Halfeti köyünde Filip'e ait yüzük kaşları bulunmuşsada bir çoban tarafından çok ucuz fiatlarla yine oraya gelen yabancılara satılmıştır. Bunlarla ilgili röportaj ve yazıları bu sayıdan itibaren dergimizde bulacak hayretten hayrete düşeceksiniz. Hepinizi hürmet ve saygı ile selamlarız kıymetli okurlarımız.

Gaziantep'i Tanıtıyoruz

ANTEP ve ANTEP KALESİ

(Geçen sayıdan devam)

Ayneye yalnız Dolihe İlahesine bir ala geyik veren resimlerde tesadüf edilmiyor. Bazı defa da kendisine bir dişi geyik veren resimlerde rastgeliniyor.

Bu alameti farika (İsis) mezhebinden istiare etmiş bir vasfı, zaruri bir surette gösterdiği gibi aynede Juonun en eski süsünü teşkil etmesi lazımgelir. Ve aynı zamanda yapılmış olan pek eski Kommajen kabartmalar da elleri arasında bulunuyor. Kommajene (Maraş civarında bulunan cenaze alaylarını gösteren sütunlar ekseriya bir yemcek sofrası önünde durmuş bir ilahe yahut ilahlaştırılmış ölü bir kadını gösterir.

Fakat en kati kararı vermeye müsait bulunan abideler son zamanlarda (Zincirli) de bulunmuş olanlardır. Çünkü ortada ayne Teşubun vazifesinin vasfı mümeyyizidir. Bu sarayda çıkan ve ayakta duran iki heykelden Berlin hafif kabartmasına daha benzerlerini bulmak kabil değildir.

Orada ilah, başında ikili, ensesinden inen bukalı uzun saçlar ile süslü ve iki başlı balta ile ok demetini tutarken ilahe de başında calathos ile arkasını örten uzun bir örtü ile mestur olduğu halde sağ elinde yuvarlak aynesini tutarken görülmektedir.

İşte bu suretle ilahi çiftin temsili bin yahut bin iki yüz sene kadar fasıla ile aynı unsurları muhafaza etmiştir.

Zineirli ilah ve ilahesi bu yerden uzak olmıyan bir yerden Dolihe mabedinden Roma Lejyonlarının alıp Avrupa kamplarına getirdiklerinin tıpkısıdır. Her iki tasvirin manzarası bilhassa ilahlerini garp sanatının tesiri altında değişmiştir. Fakat ânânesini her halde dâma mevsuk bir menbadan alan Roma

Doichenien mabedlerinden birisi daha büyük bir itina ile bu ilahların menşelerini gösteren barbar kostüm ile binckelerini muhafazaya çalışmıştır.

Halep şehriden Şam üzerine nakledilen güzel bronz geyiği bu mezhebe sokulmasını Greco-Romen zamanına nakletmek lazım gelmektedir. Son zamanlara kadar ala geyiğin muhafaza edilmiş olduğu Kommajene ve Cyrrhestique dağlarını gölgeleyen ormanların kraliçesi (Junon Doliçhene) olmalıdır. İlaheye bir dişi geyik yerine bir ala geyik verilmesi keyfiyeti hiç şüphesiz ilahe ile kendisine verilecek hayvanın cinsiyetini tevafuk ettirmek hususunun nazarı itibare alınmadığı bir tarihe kadar çıkarmak lazım gelir.

Nitekim Pessinont ile Hiyerapolisin ilahelerinin arkadaş olarak dişi arslan değil daima erkek bir arslan verilmiştir. Ekseriya öğrenildiğinin hilafına olarak bu ilahların, hayvanların mabedinden istihale eylememiş olduklarını daha vazıh gösteren bir hal yoktur. Onları daha ziyade vahşi tabiatın sahipleri, yırtıcı hayvanların kraliçesi sayarlardı. Bunlar, daima kuvvetlinin yani erkeğin galibi olarak gösterilmekle bu f.kir daha iyi ifade edilmiş olmazdı. Ancak nisbeten daha sonralara ait sembolizmin ilahi vasıfları İstila eylediği zamandır ki ilahenin de hayvanı kendi cinsiyetine çevrilmiştir.

Astartanın İsfenkisine, Nemesis'in ejderhasına memeler ilave edildi. Dolihe İlâhesi bir dişi geyiğin hatta bir defa da dişi arslan üzerine konuldu. Fakat bütün bu tertipler tasvir yaratıcılığı üzerine tesir eden fikirlere tamamilen gayri sadık bir ifadeden başka bir şey eklemeyiz.

Büyük ilahenin ala geyik ile iştiraki Dolihe mıntıkasına münhasır değildir. Sahildeki Laodise paraları üzerinde iki tarafında iki ala geyik bulunduğu halde havaya balta sallayan ve kendisini bir kalkanla müdafaa eyleyen bir ilahe görünür. Bu ilahede Porphyry'nin nakleylediği ve orada ala geyiğin kurban edilmesini terviç eden bir metindeki Athe na'nın timsalini kabul etmek lazımdır. Pausanias'ın da hiç şüphesiz (Artemiz Braurnia) olarak zannettiği de budur.

Filistindeki (Neapolis) paraları da buzağılı bir ilahın refikası -Jonun Dolichenien gibi olması çok muhtemel olan ve başında bir ala geyik bulunan bir ilahe tasvirini taşırlar. Aynı suretle ne yazıkki asıl menşei tamamen ma lum olmayan Anadolu gayet güzel bir mühür. (Cachet) Dolichien ilahesi gibi dallı boynozları olan bir geyiğin üzerinde bir ilaheyi gösterir gibidir.

Fakat bütün bu misallerden hiç bir (Lidya) tapınaklarından çıkanların şöhretine varamaz. Daima yanında bir geyik bulunan Artemis D'Ephesein timsalı ile Meoni dağları ve (Tmol) tepesinin eteklerinde bulunanlar gibi

Ala geyik Fledelfiya Grand mertnik mezhebine çok yakından bağlı görünmekte ve kula civarında gieulde de bulunan sutunda beraber bulunmaktadır. Meandr ile Meonie'den uzak olmayan Phrygie deki Mossyna'da bulunan sutundaki ilaheye de refakat ettiği görülüyor.

Gaziantep Kalesi

Bu yazı Gaziantep il Radyosunda yayınlanmıştır.

Kalemizin ne zaman ve kimler tarafından yapıldığı kesin olarak bilinmiyorsa da, yeni, yeni buluntular ve araştırmalardan anlaşılıyorki Etiler, devrinde som kaya üzerine bina edilmiştir.

Bay Hikmet Turhan Dağlıoğlu'nun yazdığına göre Miladdau önce 13 üncü asırdan yedinci asra kadar Antep Hititlerin kuvvetli merkezlerinden biri idi.

Antep kalesi tamamen bir Hitit eseridir. Çünkü Hititlerin ve medeniyetlerinin mühim vasıflarından birisinde bu milletin askeri yapıcılığına verdiği kıymettir.

Hitit, Asuri, Arami, İran, İskender, Roma, Bizans, Arap ve Türk ordularına yol kavşağı olan Antep, on ikinci ve on üçüncü yüz yılda Haçlıların, Frankların akınlarına, Ermenilerin hücumuna karşı gelmiştir. O zaman burası mühim bir kale ve ticaret şehri idi.

Bu suretle temeli Hititler tarafından atılan Antep kalesi altıncı asırda Bizans İmparatoru Lüstinanus tarafından tamir ettirilmiştir. Antep kalesi 1920-1921 de olduğu gibi 14 üncü yüzyılda da mühim savaflara sahne olmuştur.

Meşhur tarihçi Antepli Aydi efendi o devirde Antep'in Menteş adında birisinden çektiği sıkıntıdan ve kale'de mahsur kalan halkın ıstırabından acıklı bir dille bahseder. İşte o müdafaa da sonuna kadar merdane ve kahramanca olmuştur. İki müdafaa arasında geçen 530 yıla yakın bir zaman bize Antep halkının ruhundaki istiklâl ve kahramanlık duygularının arttığını göstermiştir. Ve işte bunun işindirki Antep tarihinin ehemmiyeti büyük ve ulvidir.

Ve yine Hikmet Turhan Dağlıoğlu'nun yazısına göre Antep şehri Hitit veya Fraun ordularınının daimi bir mücadele yeri olduğu için Hititler Antep'te mühim bir kale yapmışlardır. Bu kaleyi sonra Asur, İran, Roma, Bizans Mısır ordusu kullanmış ve en sonra Mısır memlüklerinden Melik Eşref Kayıtbay tarafından 855 da tarihinde tamir ettirilmiştir.

(Devamı gelecek sayıda)

Güneyde Türkmen ve Elbeyli Aşiretleri

Yazan : Öğretmen Mustafa TATAR

: Firuz Beyden Muslu beye bir selam :
TÜRKMEN OZANI

: Elbeyliden ayrılmanın yolunuz :
ELBEYLİ OZANI

Bu yazı serisini arkadaşım ve meslekdaşım
Mustafa Güneşe adıyorum.

Oğuzeli İlçesinin güneyinde iki büyük aşiret yaşar, Elbeyliler ve Türkmenler. Bu iki Aşiretin, Süleyman Şahın Fırat Nehrinden geçerken attan düşerek boğulduğu günden buyana bu topraklarda yaşadıkları söylendiği gibi, Dördüncü Murat zamanında Culab'a, (1) daha sonra aşağıda anlatılan tarihi olaylar sonunda şimdiki yaşadıkları bu topraklara yerleştikleri de söylenmektedir.

1 — Birinci olay : Aksak Timur ordularile Bağdat'tan Halep'e gelirken yolu Culap'ta yaşayan Türkmenlerin Topraklarından geçiyor. Timur ordusu-na karşı azlıklarına bakmayan Türkmenler, nasıl olurda bizim bu topraklardan bizden izinsiz geçerler diyerek, silahlarına sarılıyorlar. Çetin bir mücadeleden sonra Türkmenler bozuluyor, batıya doğru kaçmak mecburiyetinde kalıyorlar. Şimdiki yaşadıkları bu topraklara yerleşerek tekrar Culab'a dönmekten vaz geçiyorlar.

2 — İkinci Olay ; Türkmenler, Culap'ta yaşarlarken, Kürt Milli, Aşiretile geçinemiyorlar. Sık sık aralarında kavgalar oluyor. Bu durumdan yakinen haberdar olan devlet, durumun tetkiki için Urfa Valisi Abbas Paşayı bu işe memur ediyor. Abbas Paşa, yanına yeteri kadar asker alarak Culab'a doğru yola çıkıyor. Olayın geçtiği tarih (İkinci Abdülhamit devridir.)

Türkmenler, obalarına doğru gelen bu kuvvetlerin gene Milli aşireti Atlaları olduğunu sanarak atlarına biniyor, Abbas Paşa kuvvetlerine karşı hücumu

geçiyor, kılınc kullanıyorlar. İşin vehametini sonradan anlayan Türkmenler, paçayı kaçmakla kurtarmanın mümkün olacağını anlıyorlar. Batıya doğru kaçarak bugünkü yaşadıkları bu topraklara yerleşiyorlar. Zaten bu duruma çok kızan Abbas Paşada Türkmenlerle bir daha Culaba yerleşmemeleri için Türkmenlere ait ne var ne yoksa hepsini talan ettiriyor. Bu olaya ileride daha geniş yer verilecektir.

Bu topraklarda uzun yıllar yaşayan Elbeyli ve Türkmea aşiretleri arasında bazı anlaşmazlıklar olmuş, uzun yıllar araları açık kalmış, hatta birbirlerinden adamlar bile vurmuşlardır. Şimdi iyiler. Biribirlerini severler, kız ahırlar, kız verirler. Eski geçimsizlikleri unutmaya çalışmaktadırlar, aralarında kirve (!) olanları dahi vardır.

Bu İki aşiretin gelenekleri aynidir. Oda aemleri çok hoştur. Oda deyip geçmeyelim. Odanında kendine özel bir nizamı vardır. Oda aemlerine ve oda usulüne ileride değinilecektir.

Türkmen ve Elbeyli Aşiretlerinin aralarından yetişmiş çok kıymetli ozanları da vardır. Bu Ozanların, Şiirleri Karacaoğlanın şiir tarzına çok benzer. Bu İki aşiretin gelmiş geçmiş ozanlarile elan yaşayan Ozanlarına rastlamak da ima mümkündür.

Oğuzeli ve Nizip Çevresinde tanınan ve bilinen ozanların beğenerek zevkle okuduğumuz, Türkmen ve Elbeyli ozanlarının şiirlerine, tarih sırası ile yer vererek yayımına devam edeceğiz. Siz okurlarım, Elbeyli ve Türkmen ozanları

ile beraber güneyin bu topraklarında beraber gezecek, Ozanın derdine hemdert olarak katılacak, acısını paylaşacak sevincine ortak olacaksınız

Türkmenler, Horasan'dan Anadoluya geçerlerken seksen sekiz bin hane idiler. Bunun sekiz bini Abdal diye anılan çengelerdir. Türkmenler bunlarında kendi aşiretlerinden olduğunu söylerler. (Abdallarla ilgili bilgi ileride verilecektir.)

Türkmenlerin iskân Ozanları da sekiz bin abdalın başkanı olan Dedemoğlu dur. Türkmenlerin, Horasandan Anadoluya ilk göçüşlerini Dedemoğlu dile getirmiştir. Dedemoğlunun şiirleri tarihî bir değer taşıdığı gibi, hece vezninin kusursuz yazılmış şiirlerindedir. Edebî bir değeri vardır.

Dedemoğlu'nun. Türkmenlerin Anadoluya göçüşlerini dile getiren şu şiirlerini beraber okuyalım:

Horasan'dan kalktık eyledik sökün
Düşürdüler bizi uzun yollara,
Omuzda parlıyor uzun şelfeler,
Aşırdılar bizi karlı dağlardan.

Bölük bölük oldu yüklendi göçler
İhtiyarlar binili yayaydı gençler,
Başıma geldi gördüğüm düşler,
Bizden sonra bir ün kalsın ellere.

Kehi koyduk, kehi göçtük yollarda,
Görüp bilmediğimiz gurbetellerde,
Başları dumanlı karlı dağlarda,
Bülbül konmaz olmuş gonca güllere.

Geldik Anadolu Kayseri dağı.
Göründü Sivasla Gemlik'in bağı,
Çat Akdere derler Zilenin sağı
Samsun, Trabzon, Çorum elleri

Kara dere derler bir gece kaldık,
Gezerdik belâyı burada bulduk,
Çok yaman dertlere giriftar olduk,
Bakmazmısın bad-ı semum yellere.

Dedemoğlu derki aşkın bağından,

Geçirdiler bizi Yozgat dağından
Boğazlıyan, Ankara, Konya sağından,
Eskişehir Gayet güzel dillere.

Dedemoğlunun şiirinde adını ettiği yerleri, Türkmenler Horasandan, göçtükten sonra gezmiş, görmüş en sonundada Eskişehirde konaklamaya karar kılmışlardır. Fakat elin oğlu dururmu? 87 bin ev olarak bu topraklara yerleşmek isteyen Türkmenleri, yerli halk, devrin padişahı olan Sultan Dördüncü Murad'a şekva ediyorlar. Sultan Murad bu işin tetkikine Kadioğlu Yusuf Paşayı memur ediyor. Paşada Eskişehir'e gelerek durumu inceliyor. Bunların Öztürk olduğunu, büyük bir yekûn tuttuklarını, bu raya yerleşmelerinin mümkün olamayacağını, geniş bir yere yerleştirilmelerinin gerektiğini Padişaha arz ediyor.

Padişah ise türkmenlerin, bugün Millî sınırlarımızın güneyinde kalan, Akçakalınin tam güneyine düşen ve adına Culap denilen yere iskânlarının uygun olacağına dair ferman çıkarıyor. İskân başı olarakta Kadioğlu Yusuf Paşayı Ta yin ediyor.

Şimdi Türkmenler Eskişehirden Culuba müteveccihen yola çıkıyorlar. İskân Ozanı Dedemoğlu bu yolculuğunda şöyle dile getiriyor.

Karaman arasında bulduk boğazı,
Kadirmevlam nasıl imiş bu yazı,
Adana dedikleri geniş bir yazı,
Hısap edin çetin gelir dillere

Geldik Adanaya, sürdük Culaba
Seksen sekiz bin hane gelmez hesaba,
Deve, koyun çoktur insan galaba,
Susuz hayvan inileşir çöllerde.

Türkmenler uzun bir yolculuktan sonra nihayet Culab'a gelebilmişlerdir. Şimdi sizlerle Dedemoğlu'nun yanında Culup'tayız. Culub'a yerleşmek üzere gelen, bu büyük aşiretin yerleşmesini nasıl anlatacak, bunu nasıl dile getire-

(Devamı 8 inci sahifede)

GAZİANTEP KALESİ

Sahife 3 den devam)

Bu gün bu kitabe Antep kalesinin güneye bakan kapısında görülmektedir. Bu hesaba göre Antep şehri 3200 yıl önce yapılmıştır ki, buna ait bir bilgiyi de gelecek bir yazımızda yine bu sayfalara aktaracağız.

Yine Hikmet Turhan Dağlıoğlu Antep ve Antep kalesi adlı eserinde şöyle demektedir :

Bu kale bir kaya üzerine yapılmış olup etrafı derin ve geniş bir hendekle çevrilmiştir. Doğuya bakan büyük bir cümle kapısı var. İçeri girildikte kale muhafızlarına ait sağlam binalar görüldü. Buradan da güneye doğru bir kapı, asıl kale ile muhafızlarının oturmalarına ayrılan binayı birbirine bağlayan köprüye götürür. Bu kapının üzerinde bir kitabe vardır. Bu kapının hemen altında hendegin alt düzlüğünde batıya doğru bakan oyma bir kapısı daha vardır.

Buradan evvela kalenin altına doğru giden kayadan oyma ve muhtelif yönlerden iki dehliz vardırki bunlarda iki suda son bulurlar. Bu sulardan birisine acı su, diğerine ise tatlı su denmektedir.

Kalenin üstündeki büyük kapının tatlı suya indiği söylenir.

Bu dehlizlerden her ikiside gayet karanlık olup, ışısız yürüme imkânsızdır. Bu kapıdan yukarıya doğru iki yol daha vardır ki tırmanarak birisi yan tarafta döner, yer yer çöküntüler vardır. Şimdi ise bu yollardan gitmeye yürümeye imkân yoktur. Bu yollardan birisinin kale muhafızlarının bulunduğu yere gittiği ve birisinin yukarı çıktığı besbellidir. Kalenin kuzey tarafındaki meyilli yüz ise som kayadan olup, diğer tarafları toprakla doldurulmuş ve üstü buraları keymuh denilen sert taşla döşenmiştir.

Bu düzlük haricinde her taraftan hendeğe hakim olmak üzere muntazam aralıkla yarıklar vardır. İç tarafa muhafızlara mahsus boşluk kalenin bütün çevresini dolaşır. Kalenin üst kısmında duvarlarda çıkıntı yapan burçlar vardır. Bunların çıkıntısı 3 ila 4 metredir. Yükseklikleri 10 enleri ise 6-7 metredir, Her iki burç arası tahminen otuz metredir.

Üstündeki evlerin harabeleri hala görülmektedir. Ayrıca bir hamamı, bir cami harabesi vardır. Köprüden geçilip kaleye girildiği vakit geniş ve yüksek bir dehlize rastlanır. Bu dehlizin dibinde köşede divarın içine girmiş hücreye benzeyen bir yerde İmam Gazalinin türbesi (oturduğu yer) vardır.

Tüzünlerden (Hasırcı zadelere) Mustafa Fehim efendinin el yazması bir defterinde ise Kale hakkında şu bilgiler vardır :

«Bazı ihtiyar ve pir fanilerin hikâye ettiklerine göre kalenin kapısı doğu tarafında iken, İslamlar tarafından zaptedildikten sonra bir hediye olmak üzere güneye çevrilerek tekrar yeniden yapılmıştır. Ve kalenin içinde meşhur Ulemadan İmam Gazalinin makamı vardır. Acı suyun derinliği onbeş kolacı geçer. Ağzının büyüklüğü üç metre yükseklikte ve bir buçuk metre genişlikte sature adı verilen bir kuyusu vardır. Ve bir mescidi ile mahzenleri ve zindanı ve hamamının harabeleri vardır. Ve taş kayadan oyma ve yapılma iki yüz elli adet merdiven ile inilir hazmı güç ve gayet ağır bir çukur içerisinde gidışı, gelişi belli olmayan bir suyu vardır.

Bu kale içerisinde dizdarlara mahsus olup vaktiyle mamur ve mevcut olan konak ve saraylar bu gün tamamıyla harap olmakla kargalara bir yuva olmuştur. Mustafa Fehim efendi seksen yıl evvel Antep kalesi hakkında yazdığı el yazması bir defterinde böyle yazmakta.

Derleyen : M- Öguz GÖÇÜŞ

Geçen Valiler :

VALİ OSMAN MERİÇ

1335 yılında Bulgaristanın Hasköy kasa-basında doğdu. İlk ve Rüşdiye tahsilimi o-rada yaptıktan sonra 1935 yılında tek başı-na anavatana iltica ettim. 1937 yılında Ge-libolu Ortaokulundan, 1940 da Balıkesir Li-sesinden ve 1944 yılında da Siyasal Bilgiler Okulundan birincilikle mezun oldu. 1949 yılında da Ankara Hukuk Fakültesinde mu-adelet imtihanını verdi. Pazaryeri Bucak Müdürlüğünde, Bursa maiyet memurluğunda, Karaisalı, Hekimhan, Yenişehir ve Sivrice Kaymakamlıklarında bulundu. 1953 yılında Mülkiye Müfettişliğine 1961 yılı Ağustos a-yında da Gaziantep Valiliğine tayin edildi. 1962 yılı Ekim ayında da Mülkiye Müfettiş-liğine nakil olundu. Evlidir. İki erkek ço-cuk babası, Fransız lisanına vakıfım.

V a l i
OSMAN MERİÇ

Yurt Yüzündeki Memleket Evlâtları

CEVDET GÜCEYLİOĞLU

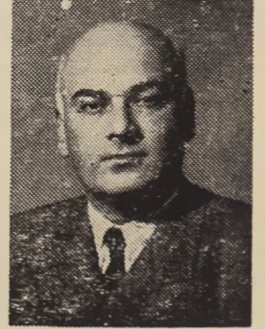
(Hatay Tekel Başmüdürü)

1324 Tarihinde Gaziantep Şekeroğlu Mahallesinde dün-yaya gelen eski Belediye Reislerinden Güceylizade M. Lütfi efendinin en küçük oğlu Ahmet Cevdet Güceylioğlu kimdir?

Annesi Alaybeyi Mahallesinde İmam zadelerden Mehmet efendinin kızı Nefus hanım.

İlk tahsilini Gaziantep (Rüşdiye) Cumhuriyet ve Kaya-cıktaki Yeni Turan okullarında bitirip, ilk açılan lisenin orta kısmına devam ederken açılan ziraat okullarına girme imtihanını kazandı. Adana Ziraat Mektebine (926 da) deva-ma başladı ve 928 de de pek iyi derece ile mezun olmuştur. Az bir müddet Cenup Demiryollarında memur olarak vazife gördükten sonra Adanada açılan öğretmen kursuna devam ve 928 den 930 Ekim sonuna kadar Osmaniye (Cebelibere-

ket) e bağlı Isısca köyü Başöğretmenli-ği yapmıştır. Gaziyurttaki vazife görmek arzusu ile naklen Tekel'e intisap etti. Bu güne kadarda Tekel'in muhtelif branşlarında ve 1944 yılından beride ke-za Tekel'in çeşitli şube amirliğinde ve müdürlüklerde vazife gördükten sonra 963 de Hatay Tekel Başmüdürlüğüne takdiren getirilmiştir. 33 seneye yakla-

Cevdet Güceylioğlu

şan hizmet süresi içerisinde memleketi Gaziantep'te ancak on yıl kadar kalmış ve bilhassa 947 de ayrıldığı gazi yurda bu güne kadar dönme imkanı olmamış-tır.

952-958 Yılları arasında Samsun, Malatya, Samsun, İskenderun, Niksar ve en nihayet Edirneye kadar mecburi (Devamı ağka Sahife de)

Cevdet Güceylioğlu

(Ön sahifeden devam)

nakle tabi tutulmuş ve bilinen karakterlerinden zerrece fedâkârlık etmiyerek, buralarıda vatanın bir parçasıdır parolası ile verilen yerlerde memnuniyetle vazife görmüştür. Bu müddet içerisinde iki defa gazi yurda tayini takaraür etmiş isede, maalesef yine doğup büyüdüğü Antebe gelmesi memnu imiş gibi titizlik gösterilmekte olması umumi teessürünü mucip olmuştur.

İki oğlu üç kızı bulunan Cevdet Güceylioğlunun büyük oğlu İstanbulda hem ticaret yapmakta (ismi Cemal Can) hemde yüksek ticaret okuluna devam etmektedir. Müjgan ismindeki büyük kızı İranın Rizaiye şehrinde Türk konsolosluğunda sekreter bulunmaktadır. Meral ismindeki kızı lise sonda, Nihal ismindeki kızı da lise bire devam etmektedir. Mustafa Kemal ismindeki oğlu ise küçükken geçirdiği menencit rahatsızlığı neticesi, sağ tarafı felç ve kulakları sağır olduğundan konuşmayıda unutmuş, çok üzücü bir hayat yaşamaktadır. İşte bu evlatlarıdır

ki, Cevdet Güceylioğlu hemşehrimizi iyi ce çökertmiştir. Hal böyle iken neşesini elden bırakmamaya gayret eden bu aile ve ezcümle Cevdet Güceylioğlu, bulunduğu her yerde karşılaştığı hemşerilerinin (tanısın tanımasın) her işleriyle alakadar olur işlerini intaç etmekton adeta zevk duymaktadır. Antebimizin bu vefalı hemşerimizi sinesinde barındırmaması, cidden üzülecek ve üzerinde durulacak bir mevzudur.

Güneyde Türkmen ve Elbeyli Aşiretleri

(Sahife 5 den devam)

cek ünlü Ozanın Sazından dinleyelim.

1- Culap : Urfa ili, Akçakale ilçesinin tamamen güneyindeki milli sınırlarımızın dışında kalan sahaya denilmektedir.

2- Kivre : Bir yakınlık kurmak maksadı ile sünnet olan çocuğu kucığına alan kimseye -Kirve- denir. Bu keyfiyet her iki taraf içinde çok muteberdir, en yakın akraba derecesindedir.

(Devamı gelecek sayıda)

ANTEP FISTIĞI

(Geçen Sayıdan devam)

ve Amerika pazarında mevki sahibi olmuştur. Bu hal Gaziantep'te olduğu kadar memleket çapında üzerinde durulması gereken bir problemdir. Bütün imkânlarla rakipsiz Antep Fıstığı müstahsili olmaya gayret eden İran muvaffak olmaya başlamıştır.

Gıdai kıymet itibariyle daha düşük kalitede olan İran fıstıkları şekil itibariyle daha tombalak ve iri oluşu yüzünden itibarını arttırmaya başlamıştır.

Gaziantep ilinin ismini taşıyan bu mahsulü gerekli bakım ve değerlendirme ile rakipsiz hale getirmek mümkündür. Yurdumuzdan birçok yerlerde ye-

tişme imkânı olan ve bilhassa Gaziantep ilinde bir misil daha artması imkânına sahip bulunduğumuz bu kıymetli mahsulü ele almak ve gerekli alakayı göstermek zaruridir.

Türkiye'de Antep Fıstığı :

İli Ağaç adedi

Gaziantep	5.000,000
Urfa	1.350.000
Adıyaman	300.000
Maraş	225.000
Siirt	55.000
Mardin	7.000

İstihsal ise yıllık 20-25 bin tonu geçmemektedir. Bilhassa erkeği ayrı ağaçta olan Antep fıstığının büyük bir hamleye ihtiyac vardır.

Cumhuriyet ilk okulu öğretmenleri

Yazan. M. Oğuz GÖĞÜŞ

— 1870 den 1914 e kadar Rüştüye devri

1— Aydınli Hacı Mustafa: Kuruluş tan 1907 ye kadar 37 yıl Müdürlük ya parak, yaş haddinden emekli olmuştur.

2— Abdullah Necip Barlas: Kuruluş tan 1907 ye kadar ikinci öğretmen, 1911 e kadar müdürlük olarak 41 yıl hizmet etmiştir. Yaş haddinden emekli olmuştur.

3— İbrahim Hilmi Konuralp: 1911 den 1914 e kadar üç yıl okul müdürlüğü yaparak çalışmış, Halep Rüştüyesine nakledilerek ayrılmıştır,

4— Abdülhamit efendi, Sıtkı Alp, Atilla ve Hayri Öner de bu okulda yaş hadlerinden emekliye ayrılmışlardır.

Cumhuriyet İlk Okulu öğretmenleri Gaziantep savaşı sırasında Kara Nazarın hanına-şimdi Dai Büyük pasajıdır-giderek güya bir saat kadar ders görürlerdi. Fağat bir saat sonra aşağıya, bu hanın mağarasına inerek savaşta kullanılmak üzere kurulan fişek ve mermi, tüfek fabrikasında bu öğrencilere mermi ve fişek sildirilirdi.

Antep'in sukutunda ise o zaman şehrin işgâl kumandanı General Abadı şehrin okullarını gezerken Sarı mektebe de uğrar. Teftişinden sonra o zaman okul müdürü bulunan Sıtkı Alp'a öğretmenlere bir cemile olmak üzere yirmi madeni altın verir. Fakat Sıtkı bey bu parayı nezaketen yine iade eder. Ve şöyle söyler.

Bu okul bir halk mektebidir. Bize halk fazlasile para verir. Binaenâleyh biz parayı alırsak halk bizi ayıplar der. bunun üzerine Kumandan Abadi çekilir gider. Fakat bu seferde okula iki sandık içerisinde BON, Bon şekeri gönderilir. Ve Çocuklara dağıtılması içinde

rica edilir. Ne garip tesadüftürki hiç bir çocuk bu şekerden tek bir tane yemez. Çünkü babalarını daha dün öldüren düşmanın şekeri nasıl yenirdi şekerler de, geri döner. İçinde zehir olmadığı ne malumdu?

Yine bir gün Fransızlar kendi bayramlarını tes'it için şimdiki Lise binasının oraya toplanmışlar ve bir merasim yapıyorlar. Bu merasime Antep'teki bütün okullar da davetli. Merasim saat dokuzda başlayacaktı. Yine Sarı mektep'in öğretmenleri merasime katılmamak için bir çare düşünürler. Çare olarak saatlerini bir saat geri alırlar. Kendi saatlarına göre saat sekiz otuzda yola çıkarlar ve tam kırk ayak sırasına geldiklerinde merasimin dağılıp diğer okulların geri döndüklerini görürler.

Hatta azınlık okullarından bir Ermeni okulu geçerken Ermeni öğretmenler Sarı Mektep'in okul öğretmenlerine şöyle söylerler:

—Geç kaldınız Gülüm. Öğretmenler onlara şu cevabı verirler:

—Saatımız geri kalmış biz farkında değilmışiz. Okul Lise önüne geldiği zaman merasimin tamamen dağıldığını görürler.

Fakat Sebegalli askerler yeni gelen bu okulun da şurup içmesi için şurup kâseleri dolu tepsileri getirirler ve öğrencilere vermek isterler. Ama tepsiler baştan nasıl girdi ise aşağıda da yine öyle dolu olarak geri döner ve tek bir öğrenci tek bir bardak şurup içmez.

Tabiidir ki bunlar haklı. Daha dün babalarını veya âmcalarını, ağabeylerini, dayılarını öldüren bir düşmanın şurubu nasıl içilirdi. Bu hali gören öğretmenlerin gözleri yaşarıyor. Esasen dağılmış olan merasim yerinden okul ka

vakıfıya yöneliyor ve kavaklığa gider. Öğretmenler ise kendi aralarında para toplamak suretile bu alıngân öğrencilere bir telis dolu fıstık, badem çekirdek ge tirtirler ve dağıtırlar.

İşte bu devrenin o fedakâr öğret menlerinin bir çoğu hâlâ yetmiş yaşını aşkın bir halde hayattadırlar.

İbrahim Konurrlp ne, o, zaman var dı nede, bu hadiseleri görmüştü.

CUMHURİYET İLK OKULU BİZE KİMDEN KALMIŞTI

Derendeli Hacı Hüseyin Paşanın; Horasanlı olduğu zan edilen dedesi Ahmet Han, Horasandan ne zaman ayrılmış Anadolu'da, Darende veya diğer bir yere ne zaman gelmiş ve kaç tarihinde doğmuş ve ölmüş olduğu bilinmemekte dir.

Hüseyin Paşanın Darende eski şehrin batı kenarından geçen Aşıdudu köyü yolu batısındaki türbesinde mezar taşının bir yüzünde:

—Ver likanı ana yarâp kim okur ihlâs ile

Rnh-u Pâkine anın bır Fatıha, ih las ile

Diğer yüzünde:

—Veziri asâf nazır idi cihanda
İbadıllahı eylerdi Himâyet
Muvaffak oldu asârı kesire
Anın namı kesilmez tâ kıyamet
Ki sâl oldukça 1156
Fenadan ol bakaya kıldı rıhlet

Şeklinde yazıldığına göre Hüseyin Paşanın 1156 Hicri tarihinde vefat ettiği ve türbesinin Darende olduğu bilin mekte isede doğum tarihi ve Darende ye nasıl ne zaman geldiği henüz tesbit edilememiştir.

Darende eski şehirde harap vaziyette bulunan Cami, Medrese, Hamam, Bedestandan ibaret külliyesinden anla şıldığına göre bu şehri yeniden kuranlar dan birisidir. Darendenin bucağ, köy ve

kasabanın muhtelif semtlerinde değir men, çayır, tarla ve bağları da olduğu mevcut vakfiyelerinden anlaşılmaktadır.

Bir rivayete göre Hüseyin Paşa kar deşi Hasan ile yeniçeri ocağına mensup olarak İstanbul'da 18.nci asır başların da çıkan bir isyana isimleri karıştığı için fermanlı olarak İstanbul'dan çıkmış lar ve Urfa'da hemşebriileri Mirahor (bil ahare kapucubaşı) Mehmet ağaın yanı na gelmişler. Mehmet ağanın delaletiyle Hüseyin ağa o sırada Urfa Valisi Maktuloğlu Ali Paşaya intisap ederek evve la Ali Paşaya kethuda (Vali Muavini) sonra damat olmuştur. (Maktuloğlu Ali Paşa Padişah 2.nci Sultan Mustafanın kızı Safiye Sultan'ın kocası ve Merzifon lu Kara Mnstafa Paşanın oğludur.)

Ali Paşa Emirülhaç olduğundan hac seferlerinde kendisine refakat etmiştir. Ali Paşa avdetinde yolda vefat edince, Hüseyin ağa emirülhaç vazifesini ölümü halka hissettirmeden yapmış; bu hizmeti Padişah katında makbul sayılarak ken disine vezaret rütbesiyle Urfa Valiliği ve Emirülhaçlık verilmiştir. Ve Hüseyin ağa, Darende Hacı Hüseyin Paşa namı ile anılmağa başlamıştır. (Darendeli Ha nifi Hocanın Darende tarihinden) Hüseyin ağa, Urfa Valisi Maktuloğlu Ali Paşanın kethudası bulunduğu sırada Gazi antep'te Cami, Medrese, Hamam, bedestandan ibaret vakıf külliyeti meydana getirmiştir. (Gaziantep'te Hüseyin Paşa Camisi, Hüseyin Paşa Hamamı, zincirli bedestan, Cumhuriyet İlkokulu altında ki Medrese Hacı Hüseyin Paşanın asarı dır.) Vakfiyeleri mevcuttur. Mütevellisi Hakkari Valisi Hüseyin Rağıp Uğural dır.) İzmir ve Kadırlide'de (karspazarı) Hacı Hüseyin Paşa; vakıflar tesis etmiş tir. (Hicri 1130-1135 tarihlerinde)

Yine Hacı Hüseyin Paşa Urfada ya rı yarıya Ahmet ağa isminde kendisin den sonra Urfa'ya Vali olan bir zatla müştereken bir bedesten ile bir Hamam yaptırmış ve bunu Urfa'da Kara mey danda yaptırdığı camiye vakfeylemiştir.

(Hicri 1143)

Darendeli Hacı Hüseyin Paşa Revan Kalesi muhafızlığında, İzmir ve Musul Valiliklerinde de bulunmuştur. Hicri 1308 tarihli Musul salnamesine göre: «1140 senesinde Musul Vilâyeti Valiliği Darendeli Hüseyin Paşanın uhdeyi iktidarlarına tevdi ve tevcih olundu; kendilerinin mütesadif oldukları zamanında fazaili bergüzide ve telifatı adide ve ahlak ve şemali hamide eshabından «Fethullah bin sebağ» nam bir zati alidir. Canın burada mevcut olduğuna vakıf ve müttali olduklarına menbi ekser evkat ta beraber olduğu müsülû bedel infisal dahi götürüp Darendede beldesine Müftü nassetmiş ve idaresine kâfi bazı esbabı intiaş göstermiştir»

Orada kendisi iyal ve evlat sahibi olduğu gibi kat'ı meratıp ve menazil ederek ricâli devleti aliye adadından madud olmuş ve evladından nice ehli ulum ve maarif zuhur etmiştir. Zikrolunan Hüseyin Paşa def'ayı saniye olarak, 1142 senesinde Musul Vilâyeti Valiliğini istihsal ve ihraz edip buraya avdet ve icrayı ahkâmi hükümet eylemiştir.»

Darendeli Hacı Hüseyin Paşanın torunu İbrahim Paşa Osmanlıların Ruslarla yaptığı Kırım harplarına iştirâk ve bir çok yararlıklar göstermiştir. İbrahim Paşa da babası Yusuf Paşa ve dedesi Hüseyin Paşa gibi Darendede vakıflar bırakmıştır.

Hacı Hüseyin Paşanın Gaziantep'te

ki vakıflarının idaresi için torunlarından Namık Bey Gaziantep'te yerleşmiş ve burada Antebin Güceyli zade ve Kâtip Hoca zade gibi iki köklü ailenin torunu Fatma Hanım ile evlenmiş bu hanımdan doğan oğlu Hüseyin Rağıp Uğural bir çok Kaymakamlıklarda on yılda İzmir, Adana, Van ve Ankara Vali Muavinliklerinde bulunduktan sonra halen Hakkâri Valisi bulunmaktadır.

Ahmet namık ve Hüseyin Gündüz isimlerinde iki oğlu, Fatma Büke isminde bir kızı vardır.

Diğer taraftan yine Hacı Hüseyin Paşanın İzmir Valisi bulunduğu sırada meydana getirdiği vakıf gayrimenkulları idare etmek üzere torunlarından Abdullâh Bey oğlu Namık Beyin ağabeyi Halit Bey İzmir'e yerleşmiş ve burada eski Kaymakamlardan Necati Beyin Kızı Naciye Hanımla evlenmiş bu hanımdan Mustafa Necati ve Hüsnü isimli iki oğlu olmuştur. Mustafa Necati Yeni Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunu hazırlayan Küvveyi Milliye'de Atatürk'ün emrinde çalışmış İstiklâl savaşı kazanılıp yeni ve genç Türk Devleti kurulunca yeni Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin İmar ve İskan, Adalet ve Milli Eğitim Bakanlığını yapmış bilhassa Milli Eğitim Bakanlığında Kıymetli hizmetleriyle Türk inkılap ve Milli Eğitim tarihinde Atatürk ilkelerinin koruyucusu ve yapıcısı olarak haklı bir şöhrete sahip olmuştur. 1929 yılı başında vefat etmiştir.

Türk inkıpları tarihleri

1924 Mart Hilafetin ilgası
1924 Nisan Anayasasının kabulü
1925 Şubat Aşarın kaldırılması
1925 Ekim Şapka inkılabı
1925 Ekim Tekye ve zaviyelerin kapanması
1925 Kasım Genel takvimin kabulü
1926 Şubat Medeni kanunun kabulü
1926 Nisan Kapitalasyonların ilgası
1928 Nisan Layıklılığın kabulü

1928 Kasım Harf inkılabı
1934 Kasım soyadı kanunu
4 Aralık 1934 de Türk kadınına Siyasî ve eşit hak tanıdı
Cumhuriyetin ilanı İlk Reiscumhur Gazi Mustafa Kemal Atatürk'tür.
23 Nisan 1923
İkinci Reiscumhur İsmet İnönü
Üçüncü Reiscumhur Celal Bayar
Dördüncü Reiscumhur Cemal Gürsel.

Öz Çorbası

(Bu yemek, Atatürk ve Maraşal Fevzi Çakmak'ın Şehrimizi ayrı ayrı teşriflerinde pişirilmiştir. Bu zatlar çorbayı çok beğenmiş olduklarından tarifini almışlardır.)

Yapılışı: Buğdayın kabuğu kavlatılırsa buna döğme denir. İşte bu döğmeden günün icabına göre bir miktar döğme düdüklü tencerede kaynatılır. Düdüklü tencerenin düdüğü çaldıktan sonra tam yarım saat kaynatılır. Sonra indirilir.

Tencere iyice soğuduktan sonra kapağı açılır. Ve iyi pişmiş olan döğme parça, parça süzgece konarak süzgeçten geçirilir. Bu süzgecin altına geçen döğmenin özüdür.

Öz çorbası ya et suyu ile veyahut tavuk veya hindi suyu ile hazırlandığı için evvelce pişirilmiş hindi veya tavuk suyu alınır Biraz yanmakta olan yağın içerisine münasip bir miktar salça konur. yanmakta olan yağın içinde ezilir

ve salça da kavrulmuş olur.

İşte bu salçalı yağ hindi veya tavuk suyunun içine karıştırılır. Süzgeçten geçirilen öz ise bu suyun içine konarak karıştırılır. Ve yarım saat ateşte kaynamaya terkedilir. Fakat bu arada ufaltılmış tavuk veya hindi eti de bu kaynayan çorbaya ilave edilir.

Bundan başka evvelce bez bir torba da süzölmüş olan miktarı kâfi yoğurt ise ayrı bir kapta kaynatılarak çorbanın içine karıştırılır ve bu suretle de beş on dakika daha yoğurt içinde kaynatılır.

Üzerine tavuk veya hindi etinin kaynadığı zaman alınan salçalı yağ çorbanın üzerine gezdirilir. Ve birazda karabiber ilave edilir. Ve işte bu şekilde Antep'e has öz çorbası hazırlanmış olur.

Not: Ekseriya ufaltılmış etlerle birlikte iç kabuğundan kavlatılmış ve iki parçaya ayrılmış fıstık şöyle tek bir avuç kadar da fıstık ilâve edilir.

Gelecek nesillere armağanım

Yazan: M. Oğuz Göğüş

Son zamanlarda Lübnanda yaşamakta olan Ermeniler arasında Türkiye aleyhine geniş tahrikler yapan bazı kişiler töremiştir. Bunlar güya 915 tarihinde Türkler tarafından öldürülen Ermenilerin ruhlarını anmak istiyorlarmış.

Bilhassa bunlardan Lübnan millet meclisinde Ermeni mebusu olan bir de Babikyan adını okumaktayız, Aynı Babikyan soyadına 915 yılında Gaziantep'te vukua gelen Ermeni ve Türkler arasındaki kavgada dahi rastlamaktayız.

Bizim dergimizin ikinci cilt ve ikinci sayısındaki Aşık Ali destanını okumak kâfidir. (Bu destandan anlaşılacağı

gibi o zaman Ermenilere silâh ve mühimmat temin etmiş) Böylelikle anlaşılıyor ki, 915 de Gaziantep'te Ermenileri tahrik eden Babikyan efendinin ahfadı olduğu anlaşılmaktadır. Zavallı dostlarımız Ermenileri yine Türkler aleyhine kışkırttıkları görölmektedir. Demekki kabahat ne Türklerde ne de Ermenilerdedir. İlet sadece kendi yuvasını kokutan İbiktedir. Babikyan gibi tahrikçiler oldukça zavallı eski vatandaşlarımız olan Ermenilerin daha çok, çok yuvasını kokutacaklar. Ve kokutmaktadırlar.

İSTİKLÂL İLKOKULU

1-Müdür Vehbi Dai, 2-Birsen Kaymak, 3-Aysel Kahraman 4-Asiye Dayan, 5-Saadet Şenoğlu, 6 Mehmet Durkaç, 7-Mehmet Kaleli, 8Mehmet Kaygısız, 9-Mehmet Kılıç 10-Şükran Horozoğlu, 11-Ayten Karalar, 12-Örfan Özgüzel, 13-Nazire Durdu.

Osmanlı İmparatorluğu zamanında bilgi tahsili için medreseler mevcuttu. Antep'te medreselardan başka bir idadî bir Rüştiye mektebi (şimdiki cumhuriyet okulu) ile bir kaç ilkokul bulunuyordu. Bu okulların hemen hepsi cami avlusu içinde kurulmuş, din ve dünya müesseseleri bir birinden ayrıt edilmemişti. Meselâ: Ahmet Çelebi camiinde, Ahmet Çelebi mektebi, Şiîh camiinde, Orhaniye, mektebi, Bekirbey camiinde, Bekirbey mektebi, Alınacar camiinde bir başka mektep, Hüseyinpaşa camiinde Numune mektebi olmak üzere bütün okullar cami avlusuna adeta sığınmış vaziyette idiler.

İstiklâl savaşından sonra tekyelerin ilğa edilmesiyle Tekye camii içinde bulunan Mevlevî dergâhı binası ilk İSTİKLÂL okulunu teşkil etmiş, bu şekilde cami avlusu içinde bulunan mektekler bir tane daha etmiş bulunuyordu.

Antep'ten Ermenilerin çıkarılmasıyla şimdiki Sakarya, Gazi ve Kayacık gibi okullar Ermeni mecrukatında olan müsaite'ler kısmen tebdil edilerek ilk okul hâline getiriliyordu.

İSTİKLÂL ilkokulundan behsedeciğimize göre Tekye camii avlusunda bulunan eski İstiklâl okulunun durumuna Bîh göz atalım: Tekye camii üç kapı

lı ve Gaziantep'in en canlı çarşısı olan Arasa, Buğday arası ve Buğday hanları arasında. Gaziantep'in en kıymetli ve muteber bir semtindedir.

Bu okul hakkında bir fikir edinilmek üzere (29. X. 1960) Tarihli verilen duğum raporun bir fıkrasını aynen alıyorum: Hâlen ibadetgâh olan caminin 3 kapısı çarşı ve pazara açılmış olduğundan şehre gelen köylüler, bu cami avlusunda konaklar, yemeklerini duvar diplerinde verler. Bazıları kadın ve çocuklarını merkez ittihaz ederek bırakır gider. Alış verişini yapar, gelinceye kadar çocukları cami avlusunda uyur, hatta gelen hasta köylülerin Doktora gitmeden evvel ilk konakladıkları şiltelelerle birlikte yattıkları yine bu cami avlusunda duvar dipleridir. Cami avlusu senenin her mevsiminde bulunan yemiş ve meyve kabukları ile dolar, güneş altında kalan kabuklar karasineklerin gelmesine sebep olarak avludan geçenleri mauzare, fena koku karasinek oğultularıyla insanı geçemez hale getirir, İşte üç kapısı bulunan caminin avlusuna girince bu mahşeri ve berbat durumdaki avlu içinde okulun cümle kapısını buluruz....

İlk seneleri üç, sonra beş dershaneli olarak çalışmaya başlayan okulun 100 m.2 gelmiyen avlusu etrafı Vakıf mülklerle tahdit edilmiş olduğundan bir inkişaf gösterememiş, Kız ve Erkek Öğrenciler için avrı ayrı helalar ile balkon ve dersane tabanları yeniden yaptırılmıştır.

Her yerde olduğu gibi çift öğretime giren okul, sabahçı ve öğleci olarak öğretime devam ederken dersane, bahçe sile darlığı sebebiyle yeni bir okula ve ya okul yanında bulunan develiğin istimlakile genişlemek zaruri bir hal almıştı.

Vali NİYAZI ARAZ ve Osman Meriç zamaalarında İSNİKLÂL okulu (Okul Aile) Birliği tarafından uğraşılmış,

her müşkülata katlanılmıştır.

Vali NİYAZI ARAZ, Develinin istimlakî yoluna giderek merkezi yerde ihtiyaç karşılayacak okul düşünmüş, Kendisile görüşmek üzere gidildiğinde her gelişiniz bir evvelkinden daha kuvvetli olduğunu söyleyerek işin önemle ele alındığını müjdelendi. Her me-mur gibi onun da Manisa'ya tayini okulun gelişmesini durdurdu.

Vali Osman Meriç okul durumu ile ilgilenmiş ve (Okul-Aile) Birliği gayretile şimdiki bulunduğu bostanın Vakıflar müdürlüğünden istimlakî mümkün olmuş isede binasının yapılışını, okulun açılışını görmeden Gazi ilden ayrılmıştır.

Nibayet, İstiklâl okulunu bina istiklâlîne kavuşturma şerefi sayın Valimiz Salih Tanyeri'ne nasip olmuş, İstikâl Okulunun kurucusu olmuştur.

OKUL VERİ: Vakıflar Müdürlüğünden okul yeri hakkında aşağıdaki bilgi alınmıştır: Okul yeri çiçek Fakı'nın oğlu Mehmet Hayrettin hoca vakfıdır. Vazii Vakıf (Hayrettin Çavuştur).

Oğlu: İnce Bayrahtar Ahmet Ef. (1241-1265) yıllarında müteveli.

Oğlu Çiçek Fakı Mehmet Ef, (1266-1295) yıllarında mütevellidir.

Oğlu Hayrettin Hoca oğlu Bekir (1295-1304) yıllarında mütevellidir.

Oğlu: Mehmet Arif Efendi (1304-1335) yıllarında mütevellidir.

Oğlu: Mahmut Naci Efendi (1335-1340) Tarihinde müteveli olabileceğine dair Antep Şer'i mahkemesinden ilâm almış, bundan sonra bu vakıf. Vakıflar idaresince mazbut vakıflar arasına alınarak idare olunurken (1962) Yılında Gaziantep Valisi bulunan (OSMAN MERİÇ) zamanında okul yapılmak üzere Özel İdare Müdürlüğünce metre karesi (825) kuruştan Vakıflar müdürlüğünden satın alınmıştır.

Sayın Vali Salih Tanyeri eskidenbe

ri bildiği ve ehemmiyetini takdir buyurduğu okulu biran evvel iyi bir duruma kavuşturmak için yarım milyon liraya yakın iki kat ve 12 Dershaneli modern okul binasını yaptırarak (1 Mart 1962) tarihinde açılış törenile öğrenime başlamış, eski binadaki İSTİKLÂL ilkokulu yeni binaya geçerek normal tedrisat yapmak üzere faaliyete geçmiştir.

Hulasa: Tekye camii içinden okulun kurtulması, Develîğin islimlâk edilmesi. Bostanların istimlâki ve yeni okulun (İSTİKLÂL) Okulu olarak kalmasında okulumuz (OKUL-Aile) Birliği idare he yetinin gösterdiği faaliyet ve sonuç şa yanı şükrauddur.

Beş dershaneli bir okuldan (12)ders haneli okula nakil yapılnca zarurî ve görünmeyen ihtiyaçlar kendini göstermiş 1 Mart 1962-1963 ders yılı sonuna kadar okul iç noksanları teminile uğraşılmış tır.

Tam tedris yılı olarak (1963-1964) yılında okul kadrosu genç öğretmenlerle takviye edilmiş. Okul beslenmeğe ta bi tutulmuş. Eğitim ve öğretimde ciddi çalışmalar neticesi bu yıl umulmaz semereler meydana gelmiştir.

Bunlardan bazılarını burada ilk tesis olarak yazmaklığımız uygun olur: Okul ihate divari için (3000) Lira, Okul salonuna okula yakışır bir ATATÜRK köşesi yapılmış, her dershaneye yeniden çerçeve ve camlı ATATÜRK fotoğrafları, İl haritaları, Okul ve bahçe plânları ve bunun uygulanmasına başlanmak üzere 250 kök zeytin kütüğü, 30 Çınar ve 30 Ceviz ağacı dikilmesi gibi önemli ve esaslı işler ifa edilmiştir.

Okul tesisi için ebcet hesabı ile okulun kuruluşu olan 1962 yılını gösteren şu beyit ileride çok önem kazanacaktır:

Dört çikardım tarihinden avlusu çi çek dolu,

Çok şerefli oldu şimdi İSTİKLÂL ilkokulu. (1962)

Cami içindeki İSTİKLÂL ilkokulu ile şimdiki yeni istiklâl ilkokulundan mezun verdiği kız ve erkek mevcutlarını vermekle sözüme son vermiş olacağım.

Kız	Erkek	Toplam	Senesi:
8	23	31	1943-1944
6	29	35	1944-1945
8	29	37	1945-1946
8	28	36	1946-1947
9	30	39	1947-1948
17	30	47	1948-1949
11	23	34	1949-1950
10	25	35	1950-1951
12	26	38	1951-1952
16	33	49	1952-1953
105	276	381	

Kız	Erkek	Toplam	Senesi:
105	276	381	
10	23	33	1953-1954
12	18	30	1954-1955
16	24	40	1955-1956
12	36	48	1956-1957
26	66	92	1957-1958
18	58	76	1958-1959
24	57	81	1959-1960
24	18	42	1960-1961
27	21	48	1961-1962
21	26	47	1962-1963
295	423	918	

Cami içindeki İSTİKLÂL ilkokulu ile yeni yapılmış ve bir buçuk yaşına basmış bulunan okul hakkında ancak bulabildiğim kayıtlara dayanarak izahat verilmiştir. Bulamadığım ve bilmediğim cihetlerin bilenler tarafından aydınlatılması çok isabetli olacaktır.

1963-1964 Ders yılı mezunları dahil olmak şartı ile (295) Kız, (623) Erkek olmak üzere Bine yakın münevver yetiştirmiş olan bu irfan abidesi bundan sonra bu müsait binasında daha çok semere verecek, memlekete daha çok faydalı olacağını ümit ederiz.

Gaziantep Millî Eğitim Müdürü Aziz Gözaçan ve Kimliği

1—Atatürkçüdür. 2—Cumhuriyet ilkokulunun geçmiş öğretmenlerinin hatırası için okulun adının değişmemesini istedi.3—26 Mayıs'ta Nurcuların kıpırdamasında Atatürkçülerin tarafını tutmuştur.

Trabzon Vakıfkebir kazası Beşikdüzü bucağındandır. 1911 tarihinde aynı yerde doğmuş ilk tahsilini 1922 de ve orta mesleki tahsilini ise Trabzon Öğretmen okulunda bitirirerek 1932 de mezun olmuştur.

İlköğretmenliğine Kars ili Göle ilçe merkezinde başlamış sırasıyla Ardahan, Çıldır, merkez okullarında çalışmış 1937 de Cilavuz Eğitim kursuna öğretmen olarak katılmış ve gezici başöğretmen olarak Iğdır ve Tuzluca kazalarında görev almıştır.

1940 tarihinde Kayseri Pazarören, 1941 de Beşikdüzü köy enstitülerinde öğretmen olarak vazife görmüştür. Aynı yıl içinde Gazi Eğitim Enstitüsüne girerek 1942 de tahsilini bitiremeden celp suretiyle ikinci olarak Denizli 43. Topçu alayına sevk edilmiştir. Terhisini müteakip tekrar Gazi Eğitim Enstitüsündeki tahsilini ikmal etmek üzere girmiş ve 1944 yılında bu okuldan mezun olarak Erzurum Aşkale bölgesi İlköğretim

müfettişliğine ve aynı yıl içinde, İspir, Tortum ve Şenkaya ilçelerini ihtiva eden Oltu bölgesi ilköğretim müfettişliği ne atanarak, 1947 yılına kadar bu havalide ilköğretim müfettişliği görevine devam etmiştir.

1947 yılı Eylül ayında Rize ve 1948 yılında Trabzon ilköğretim müfettişliğine atanarak 5439 za göre ikinci defa Beşikdüzü Köy Enstitüsü Meslek dersleri öğretmenliğinde Eğitim başlığında ve müdür Başyardımcılığında görevlendirilmiş 1954 yılında Rize Millî Eğitim müdürlüğüne ve 1961 yılında da Gaziantep Millî Eğitim Müdürlüğüne nakledilmiştir.

Halen Gaziantep'te Millî Eğitim Müdürlüğü görevini yapmakta olan mumaileyh'in Dil Tarih-Coğrafya fakültesinde okumakta olan Filiz, İsmail Doğu Lisede okuyan Deniz ve ilkokulda beşinci sınıfında okumakta olan (4) Çocuğu vardır. Eşi Refika Gözaçan ile evlidir. Refika Gözaçan ise Erzurumludur.

Aliye ve Ömer Battal ilk okulu (Öldüler fakat bu şehre bir okul bıraktılar)

Aliye Battal

Doğumu 1915
Ölümü 1960

ve

Ömer Battal
Doğumu 1900 ölümü 1963

Aliye Battal kimdir?

Aliye Battal Semerkant'ten gelen Şih Osman Hüsûli efendinin soyundan olan Abdülkadir Çengel'in kızıdır. Abdülkadir efendi ile Mütercim Asım amca zade dirler. Fakat Çengel soyadını almıştır. Yoksa aslında Cenani soyadını alması icabederdi.

Aliye hanımın annesi ise Ayrancı oğullarından Sadık efendi kızı Fatma hanımdır. Kardeşleri C.Savcılığında Mahir ile Ceza baş katibi Osman Çengel'dir.

Ömer Battal kimdir?

Battal Ağa (I) Rişvan Oğlu Süley-

man Paşanın Kiliste Müsellimi

|
Mehmet Ağa (Yine Kiliste Müsellimlik yapmıştır.)

Ömer Ağa

|
Emin Ağa

|
Kudsi Bey

|
Ömer Bey

Ömer Bey 1315 yılında Gaziantep'in Dügmeçi mahallesinde doğdu. Annesi Baz oğullarından Emine hanımdır.

Şimdiki Cumhuriyet ilk okulunda ilk tahsilini yaptı. Bir müddet babasının emlak ve arazisi ile uğraştıktan sonra babasının vefatı ile İstanbul Beykoz fabrikasında çalıştı. Sonra Antep'e gelerek Hamdi Kutların belediye reisliği zamanında yapılan buz fabrikasının temelinden başlayarak ölünceye kadar burada çalışmıştır.

Merhum Gaziantep savaşında dahi çok çalışmış ve emeği geçenlerdendir. Fransızların şehri tamamen muhasarası sırasında içerde kalmış ve dışarıya çıkmak istememiştir.

(1) Battal ağa Ekradı cem'edüp 100 nefer esir eyledi. Hicri 1154 yılında

2—1157 hicri yılında Battal ağa ikinci defa Kilis müsellimi olmuştur.

3—1184-1182 yına hicri yıllarında Battal ağanın oğlu Hacı Mehmet

Ağa mahı Seferin 6.ncı günü sefere tedarik için emroldu. Ehali sarayı garat ve Nehyp eylediler.

4—Hüseyin ağa vakfında ise şahitler arasında şöyle bir kayıt vardır:

—Ömdetül'âyan Esseyit Mustafa ağa battal zade—

—Fahrül âyan Esseyit elhaç Battal ağa Miralay sabık Esseyit Davud ağa—

zade denmektedir. Bu vakfiyenin tarihi ise 1214 Hicri

Not: Yukardaki 3 Madde halinde sıraladığım kayıtlara Hadikatül vüzera adlı kitabın 120 nci 140 nci 201 nci ve 305 nci sayfalarında rastlanmıştır.

Şaçaklı ve Aliye Ömer Battal İlkokulu

1951-1952 öğretim yılında Vali A. Dündar Ataker zamanında aygır deposu olan şimdiki Şaçaklı okulu binası birtakım tadil ve ilavelerle beş dersaneli ilkokul haline getiriliyor, okulun ilk müdürü Nurettin Altuğ zamanında bahçe restore edilerek bir kısım ihate duvarı da yapılıyor.

Şaçaklı, Çamlıca, Şenyurt ve Düztepe mahallelerinin gelişmesiyle semtin yegane okulu olan Şaçaklı İlkokulu ihtiyaca cevap veremiyor bu maksatla okulun bahçesine 2 adet (dört dersane) baraka 1959 yılında kuruluyor. Yine artan ihtiyacı karşılamadığından üçlü öğretim yapmak zorunda kalıyor. Önce İnkilâp ve sonrada Nuri Pazarbaşı ilk okullarının yapılarak öğretime açılmasıyla Şaçaklı ilkokulu ancak çift öğretime düşebiliyor.

Gerek Amerikan barakalarının pejmurda durumu ve gerekse eski binanın her sene onarımlarla düzeltilemeyen durumu il makamının dikkatinden kaçmıyarak 1964 yılı haziran ayında okulun yukarı bahçesine Gaziantep ilkokul yap tırma derneğince merhum Aliye ve Ömer Battal'ların Bağışlarıyla kendi adlarına 13 dersanelik Aliye Ömer Battal il okulu inşa edilip, 26/Ekim/1964 tarihin de kıymetli milli eğitimci Valimiz Sa lih Tanyeri tarafından öğretime açılıyor.

Modern okul anlayışına göre yapılan Aliye Ömer Battal İlkokulu normal öğretimle bin öğrenciyi sinesinde eğitmektedir.

Genel Bilgiler

1—Yer yüzünde 2796 dil konusulmaktadır.

2—Kars Kalesi yapılırken Har cında yumurta akı kullanılmıştır. Aynı Harçtan İstanbul cami minarelerinde de kullanılmıştır.

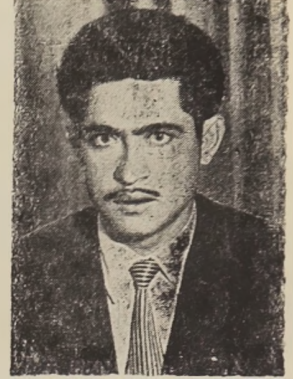
3—Maraş'ın Ardıl, gelinköy, Dağdancık köyleri Gaziantep'e bağlandı.

4—Dünyanın en uzun nehri Kon go nehridir. uzunluğu 3000 mildir. Misisipi ise 1500 mildir.

Aliye ve Ömer Battal ilkokulu öğretmen ve yöneticileri

Okul Müdürü
Doğan Özkarslı

Md. yardımcısı
Hikmet Planya

Doğan Özkarslı:

Aslı Karanlı olup, 1893 harbinde dedeleri Kars'tan gelmişler. Mehmet Doğan Özkarslıgil'in annesi Hamide Karakullukçu, babası Fevzi Özkarslıgil'dir.

M. Doğan Özkarslıgil 1930 yılında Gaziantep'te doğmuş ilkokulu Şehit Kamil ilkokulunda okumuş, 1946 yılında İskenderun orta okulundan mezun olmuş, 4-Eylül Sivas İnkilâp lisesinde okurken, Sivas Öğretmen Okulu imtihanını kazanarak 1950-1951 ders yılında Sivas Öğretmen okulundan mezun olmuştur. İlk görev yeri Urfa-Halfeti bucağı Altınırnak ilkokulunda çalışmış 1953 yılında Zirecik Fırat İlkokulunda öğretmen 1954 yılında başöğretmen iken askerlik ödevini yapmak üzere İstanbul Levazım ve maliye okulunda altı ay okuduktan sonra Aşkale 4. Zh. tugayın sahra hizmet lojistik taburunda iâşe su baylığı ve levazım müdürlüğü yapmıştır.

1956 yılı kasım ayında Gaziantep

merkez Saçaklı ilkokulunda öğretmenlik görevine başlamış, 1958 yılında aynı okula müdür olmuş 15-7-1961 tarihinde 25 günlük Bursa Eğitim enstitüsünde açılan Halk eğitim kursuna devam etmiş ve Halk eğitim müdürü olarak ilimizde göreve başlamışsada bu görevden kendi isteği ile ayrılarak yine okul müdürlüğüne dönmüştür Halen Saçaklı ve Aliye Ömer Battal İlkokulu müdürlük görevini yapmaktadır.

M. Doğan Özkarslıgil 1952 yılında emekli öğretmen Ali Rıza Analan'ın kızı Ayşe ile evlenmiş bu evlenmeden üç kızı iki erkek evlatları olmuş, ilk çocukları Necla Aşkalede vefat etmiş olup hayatta Ceylâ, Necla, M. Fevzi ve Ahmet Ejder çocukları vardır.

Yüksek Mühendis Akif Bazoğlu

Derigmizden üç cilt satın alarak Çınarlı, Tabakane ve Şehitler Kütüphanesine hediye etmiştir. Bu ciltler birinci cilt'e aittir.

Hikmet Planya:

Gaziantep'in Sandıklı ailesinden olup 1933 yılında İslâhiye'de doğmuştur. Annesi Malatya'lı Ayşe, babası ise Gani Planya'dır.

İlk Tahsilini İslahiye'de 1940 yılın

da bitirmiştir. 1954 yılında Düziçi Öğretmen okulundan çıkmıştır. 1957 yılında Mehmet Emel kızı Mevlüde ile evlenerek bu evlilikten Mehmet Nuri, İbrahim Halil, adı iki oğlu Ayşe Güldan adında dahi bir kız evladı vardır.

Okul Öğretmenleri

Soldan Sağa: Md. Yardımcısı Hikmet Planya, Sait Çiftdoğan, Mahmut Akgün, Müfettiş M. Durdu Saraçoğlu, Okul Müdürü Doğan Özkarslıgil, Ali Kaynak, Mehmet Bıçak, Sami Yemenici,

Ortakadikiler, soldan itibaren: Nezihe Esen, Feriha Şiltelioğlu, Necla Pekmezci, Pakize Doğan, Firdevs Fırıncı, Seval Özsay.

Öndekiler, Soldan sağa: Şaziye Kanmaz, Nevin Özmen, Şenel Gülbarbarlas, Naciye Özdemir, Öznur Yemenici.

Geçmiş Okullarımız:

- 1-1923-1933 yılında ilk okula devam edenlerin sayısı 2696 idi.
2-1932-1933 yılında ise Kız ve Erkek öğrenci sayısı 6233'e çıktı.
3-Okul sayısı aynı yıl 63 iken 1934-1935 de 76 ya yükseldi.

(Görevini iyi kavrayan, sorumluluk taşıyan örnek bir eğitmeni)

Sıdkı Dalkılıç

Kilislidir. 930 yılında doğdu 2-8-962 gününden 5-3-965 günü ne kadar şehrimiz Millî Eğitim Müdür yardımcılığında kaldı.

Halen Ankara Millî Eğitim Bakanlığında Özlük işleri Genel Müdürlüğünde Şube Müdür yardımcılığında çalışmaktadır.

Yakın tarihimizde ticaret adamlarımız:

Mehmet Hayri Atay

Doğum 1863 ölüm 22-2-950

Kucağındaki kız çocuğu oğlu Mahmut Atay kızı Nevma'dır Atay Şeceresi, 2.nci cilt 11.ncis ayımızda yayımlanacaktır.

Gaziantep'i Tanıtıyoruz

Gaziantep'te Belediye çalışmaları
(Öğretmen evlerinde yol yapımında çalışan Belediye iş-
çilerini görüyorsunuz.)

ÖLENLERİMİZ

Cevdet Güceğlioğlu'nun arkasından

Yazan M. Oğuz Göğüş

Ne acı şey. Yurt yüzüne dağılmış memleket evlatları sütunumuzda kimliğini ve fotoğrafını yayınladığımız merhumun daha dergimiz çıkmadan ölüm haberini almamız doğrusu bizi çok incitti. Ona öldü dediler bir türlü inanamadım. İçim sızladı. Nede çok severdim. Oda beni.

Onda bir İngiliz Anânesi kadar kuvvetli bir asilzade hissi vardı. Onda öyle bir memleket aşkı vardığı, onu anlamak için çok içli ve alıngan olmak lazımdı. O bu memleketin ayrı, ayrı, taşına, toprağına, havasına, hasılı her şeyine aşık idi. Ve meftundu. Öyleki, ne Kerem Aslı'na ne Aşık Garip Senem'ine nede onun bu aşkı, Tacını tahtını, aşkı uğruna feda eden İngiliz kralı VII. nci Edvard'da vardı,

O Şehri olan Antep'e geldiği zaman her seferinde şöyle bir Arasa'ya kadar

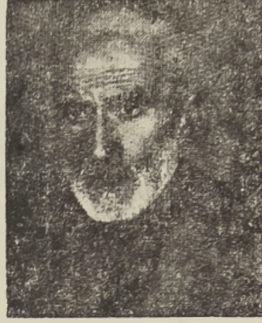
uzanır, sağına, soluna iyice bakar aşına arkadaşlarının hemen yanlarına yaklaşır, onlarla dertleşir, adeta koklaşır. O bazı sevdiklerine:

—Bu memlekete beni niçin mahrum ediyorlar bilmemki, der kendisine mani olanlara adeta isyan ederdi.

Onda ayrıca insanlık vasıfları, vicdan kaynakları, hep bir araya gelmiş ve toplanmıştı. Bir hemşerisi kendi bu bulunduğu yerde veya başka bir memlekette kendini görse onun için bir mal bulmuş gibi sevinirdi. Hemen önüne düşer onun iyiliği ile fenalığı ile dertlenir hallenirdi.

Onun hangi meziyetlerinden bahsedeyim, bilmemki, O insanlığın, Faziletin kadirşinaslığın Milliyetperverliğinin, vatan severliğin bir örneği idi. Nur içinde yat Cevdet Güceğlioğlu Allah seni rahmetine boğsun.

Ahmet Cansunar

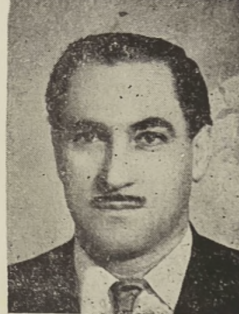
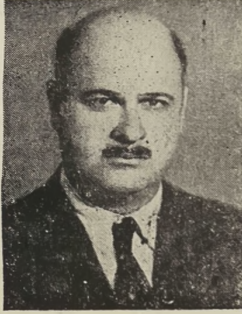

Bu şehre 4
Doğumu 1297

aydın kişi yetiştirdi
ölümü 12 Şubat 1965

Foğrafi ve
hayatı
evvelce
yayınlandı

Fotoğrafi
bulunamadı

**Dr. Mehmet
Cansunar**

**Diş Dr. Fetullah
Cansunar**

**Dr. Ahmet
Cansunar**

**Av. Kemal
Cansunar**

**Bu şehre 4 Aydın kişi yetiştiren
Bakkal Ahmet Ağa kimdir?**

Halk arasında onun adı bir defa doğrulukla anılmıştır. Halk ona doğru bir kimse der. Gerçi bir bakkaldı ama temizliği ve doğruluğu Şhreküstü sem-

tinde söylenirdi. Sabahleyin erkenden yerinden kalkar icabında yayan olarak Oğuzelin'deki mallarının üzerine gider bir müddete bahçesinde veya tarlasında

veyahutta bağında çalışır gün doğarken veya biraz daha sonra gelir Şehreküstüdeki dükkanını açardı.

Ahmet Cansunar, Gaziantep'in Şehreküstü semtinin Suyabatmaz mahalle sinde 7. nolu evde 1297 de doğmuştur. Annesi Hatice Halepli, Babası ise Kasap Mehmet Ali dir. Bütün ömrü alış veriş tarım ve ticaretle geçmiştir.

Onun en büyük emeli dört oğluna hakiki tahsil yaptırmak vatan ve milletine onları yararlı bir hale getirmektir. İşte bu arzusunda muvaffak olan Ahmet Cansunar öldüğü vakit milyona yakın bir de servet bırakmıştır.

Ahmet Cansunar'ın Naile adında bir kızı ile Musa Başsimitçi ile evli diğer bir kız evladı daha vardır.

**

Dr. Mehmet Cansunar (bu doktoru muzun hayatından, fotoğrafı ile birlikte bundan evvel yayınladığımız sayılarımızda Verem Savaş Derneği'ne ait konumuzda bahsetmiş ve fotoğrafını yayınlamıştık.)

**

Diş Dr. Fettullah Cansunar 1332 yılında Şehreküstü semtinin Tahasci mahallesinde 6. Nolu evde doğmuştur. Annesi Yumma hanım Babası ise Ahmet Cansunardır. İlk tahsilinin üç yılını Şih camii içerisindeki okulda diğer iki yılını ise Cumhuriyet ilk okulunda yapmıştır. Orta ve lise tahsillerini Gaziantep'te yaptıktan sonra İstanbul Tıp fakültesinin diş tabibi kısmına girerek 1942 yılında bitirmiştir. Askerliğini Urfa'da yaptıktan sonra Gaziantep'e gele rek muayanehane açarak çalışmaya başlamıştır. 1946 yılında Nefise Atayla evlenmiş ve evlilikten Ayfer, Fatma, adlarında iki kızı ile Mehmet adında bir er

kek evladı dünyaya gelmiştir.

**

Dr. Ahmet Cansunar: 1. inci sınıf Dahiliye uzmanı, 1337 yılında Gaziantep in Şehreküstü Şehitler caddesi Türbeci sokakta 9. No.lu evde dünyaya gelmiştir. İlk tahsilini Şehit Kâmil ilk okulunda yapmıştır. Orta ve Lise rahsillerini Gaziantep'te yaparak 1940 yılında İstanbul Tıp Fakültesine girmiş 6 yıl burada okuduktan sonra okulu pekiyi derece ile bitirmiştir.

Askerliğini Babaeski, Çorlu, Lüleburgaz'da yapmıştır. Bundan sonra iç hastalıkları ihtisası yapmak üzere Cerah paşa hastanesine girerek hemşerimiz Profesör Osman Barlas ve Ordüaryüs Profesör Dr. Muzaffer Esat Gürkan yanında yedi yıl çalışmıştır. 1957 yılında birinci sınıf iç hastalıkları uzmanı olarak Gaziantep'e dönmüştür. Bundan sonra kendi hesabına muayenehane açarak çalışmaya başlamıştır.

İhtisası zamanında Gaziantep Kültür derneği İstanbul şubesinin yedi yıl başkanlığını yapmıştır. Bilhassa Gaziantep Fıstığını tanınmasında Antep geceleri ve fıstık günleri tertip ederek Fıstığın Gaziantep'e ait bir mahsul olduğunu tanıtmaya çalışmıştır.

Gaziantep'te Kızılay başkanlığı yaparak 300 üyesini 750 ye çıkarmaya muvaffak olmuştur. Bilhassa bu esnada şehrimizde bir kan bankasının açılması na çok çalışmıştır. Fakat tam muvaffak olacağı zaman kendisinin ve arkadaşlarının görevine müfettişlerce taahhütnememiz yok gerekçesi ile son verilmiştir.

1959 Yılında Gaziantep Kız Enstitüsü müdüresi Fatma Afatla evlenerek bu evlilikten Şengül Lale, Oya, ve Şeyda adlarında üç kızı dünyaya gelmiştir.

Güvenilmez

ZEKİ SAVCI

Tatlılar hep gider, hize acısı kalır,
Acı ayrılıkların yürek sancısı kalır.

Misafirhane derler, bu yalancı dünyaya,
Güvenemez bir kimse, içinde doya doya.

Düşme, düşenin dostu olmaz derler, çok
doğru,
Ne güzel atasözü, ne hoş vecizedir bu.

Birgün fakir düşersin, sefalet seni yakar,
Cancıger ahbabların, sana uzaktan bakar.

Gün geçer, devran döner, işin yoluna
girer,
Uzak duran dostların, yaklaşır birer birer

Birgün bir iş başına, geçersin tesadüfen,
Göremezsün kendinden, üstün birisini
sen.

Emrinde olanları inek gibi görürsün,
Başın havada göksün, ileride yürürsün.

Fakat çok devam etmez, bahtın sana
yüz döner,
Parıldayan ikbalin, bir gün içinde sönür.

Yapmaya çalışırsın, yıktığın gönülleri,
Açarmı gözyaşı ile, solmuş gönül güllerini.

Güvenilmez dünyanın düzüne, yokuşuna.
Zengin ol, ikbalde ol, bence hepsi boşuna.

Servetten ayrılırsın, mevkiinden düşersin,
Ne kadar yiğit olsan, yine, âciz beşer-
sin.

«Bu kubbede yalnız baki hoş seda kalır»
Güvendiğin ne ise, Tanrı hep onu alır.

Gaziantep İlinin Hayvancılık yönü

Derleyen: M. Kemal Göğüş

İlimiz 8469 kilometre sahaya sahip olup bu sahada 17243 baş at, 6140 baş katır, 41410 merkep, 105514 baş sığır, 299150 baş koyun, 352823 baş kıl keçisi, 783 baş manda, 3566 baş deve olmak üzere ceman 826.629 baş hayvan mevcuttur.

Arazinin mühim kısmı bağ, fıstıklık ve zeytinlik kaplı olduğundan kazançlarını yalnız hayvancılıkla temin eden ve geniş hayvan sürülerine sahip bulunan köylerimiz yoktur. Gaziantep hayvancılığının en önemli özelliği memleketimiz çapında süt verimi çok yüksek aynı zamanda iş gücü ve et verimi de iyi olan

Güney sarı kırmızısı sığır ırkına sahip olmasıdır. Bu ırkın inekleri çok iyi bakıldıkları takdirde yevmiye 30-35 kilo arasında süt vermektedirler, Geniş çapta müşterisi olan bu ırk ineklerin mevcudu İlimizde bu yüzden artmaktadır. Bu ırkın özelliklerinin kaybolmaması için Hükümetimiz biri Gaziantep merkezinde diğeri Kilis'te olmak üzere iki suni tohumlama istasyonunu yetiştiricilerin daimi hizmetinde tutmakta olup Sun'i tohumlama mıntıkasında bulunan köylere iyi vasıflı boğalardan aldıkları tohumları getirerek ineklerini tohumlamaktadırlar. Tohum jeep arabası

ile getirilip tohumlama yapıldığından bu ineklerden doğan buzağılarda köylülerimiz (Jeep dölü) demektedirler. Son bahar aylarında merkezin Kertil kara kolu civarında, Kilis ve Oğuzeli ilçelerinde ve Haral bucağında ehli hayvan sergileri açılmakta ve burada yetiştiricilerin derece alan hayvanlarına ikramiyeler verilmektedir.

Bundan başka İlimizin Özel bir hayvan ırkında ivesi koyunlarıdır. Bu koyunların da süt verimleri yüksek ve ya pağaları nefistir.

Türkiye'den İsrail'e götürülen ivesi ırkı koyunlardan bir senede 600 ile 1000 kilo arasında süt alınmaktadır.

İlimiz atçılığın inkişafı yönünden geniş çapta çalışma yapmaktadır. Halen biri Gaziantep'te diğeri Kilis'te olmak üzere iki aygır deposu mevcut olup, 1946 yılında, 6. Aşım durağında 16 baş aygır çalıştırmış 732 baş kısrağa Aşım

yaptırılmıştır.

İlimiz hayvanlarına bulaşıcı ve paraziter hastalıklardan koruma yönünden geniş bir faaliyet göstermektedir. 1963 yılında III mihrakta görülen çeşitli bulaşıcı hastalıkta 66439 baş hayvan aşılanmış ve II paraziter hastalık mihrakın da da 5612 baş hayvan ilaçlanmıştır.

Bundan maada bulaşıcı hastalık çıkmasın diye koruyucu olarak 822 köyde 183732 baş hayvan aşılanmış ve 90 köyde paraziter hastalıklara karşı 62217 baş hayvan ilaçlanmıştır.

Gaziantep diğeri. İllere nazaran et istihlak bakımından ileri bir durumdadır. 1963 yılında 81144 baş koyun olmak üzere 115116 baş hayvan kesilmiş bunlardan insan sağlığına zararlı olduğu için 197 baş hayvan tamamen imha edilmiş 823 baş hayvan da fenni muameleye tabi tutulmuş mahtelif hastalıklardan 24697 iç organ imha edilmiştir.

Bu şehrin hikâyesi

Gaziantep Camileri

Yazan: C. Cahit Güzelbey

Evliya Çelebi Gaziantep'i ziyareti sırasında burada 840 mihrap bulunduğu nu kaydeder ki, kaç Arap şehri bu mer tebeeye erişebilmiştir?

Gaziantep'te on ikinci yüz yılın ilk senelerinde yani, Haçlı seferlerinin ortalarında 9 cami ve 120 mescit bulunuyordu. Osmanlı Devrinin yükselme çağı İslamlığında yükselme devri olduğundan mabet sayısı yukarıda verdiğimiz sayıya ulaşmıştır. Şehir hudutlarının genişlemesi nüfusun artması, yeni yeni cami ve mescitlerin kurulmasını zaruri kıldığı gibi; eskiden küçük birer mescit halinde olanlar da genişletilerek cami sa-

yısının artmasını sağlamıştır. Böylece 19 uncu yüzyılın sonlarına doğru Gaziantep'te cami sayısı 38 e yükselmiştir.

Savaşta bir çoklarının yıkılması, şehrin imarı, caddelerin genişletilmesi gibi sebeplerle, bunlardan bir bölümü ortada kalkmış fakat yerine yenileri yapılmıştır.

Bugün Gaziantep Türk Kültürünün en kuvvetli merkezlerinden biri olduğu kadar İslamı duyguların da canlı bulunduğu bir yerdir.

Gaziantep'te ilk yapılan İslam mu-

bedinin Ömeriye camii olduğu söylenir. Belgeler söylentiye doğrulamaktadır. Bu gün üzerinde en eski kitabeyi taşıyan cami Ömeriyedir. İkincisi ise Böyacı denilen Kadı Kemalettin camiidir. Eyyub oğlu, Ali Nacar ve Tahtani camii ile Bey camii de eskilerdendir.

Bugünkü büyük camilerimizden bazılarının vaktiyle küçük birer mescit olduklarını sonradan büyüdüklerini biliyoruz. Bunlar arasında Alaiddevle-Ali Nacar, Handani ve Hacı Nasır camileri ni sayabiliriz.

Genişletilsin, genişletilmesin hemen bütün camilerimizi zaman zaman onarılmış, asıl kurucusundan ve yaşaması için vakıf tesis eden kimselerden başka hayır sahipleri tarafından da yararlarına gelir getiren mallar bırakılmış bazan geliri evlada şart edilen vakıflarda da camiler lehine hükümler konmuştur. Camilerimizin bir bölümünün yapılışına dair ibretli, hüznü, hoş hikâyeler vardır. Bu hikâyeler aynı zamanda mahalli folklorumuzun renkli birer yaprağını teşkil ederler.

Camilerimiz içinde üzerinde topladığı mistik rivayetler kadar, mimari bakımından da en ilgi çekici olanı Şeyh Fethullah Camiidir. Bu caminin asıl ent rasan yönü Ermenilerin Gaziantep'te buldukları sırada bu mabedimize ve kurucusuna yanı başındaki hamama karşı olan inanç ve bağlılıklarıdır.

Bizim İkinci Halife Hazreti Ebu Bekir evladından keramet sahibi bir veli diye saygı ile andığımız Şeyh Fethullahı Ermeniler (Sürp Aya) adını verdikleri bir aziz olarak takdis ederlerdi. Bizim gibi olanlar da hamamının suyundan şi fa alırlardı.

Şeyh camii hastahane Çınarlı dediğimiz Bey camii ise zorlu bir savunma cephesi olarak yalnız dini bakımdan değil, müdafaa tarihimiz yönünden de bayraklaşmışlardır.

Halen 34 camimiz faaliyettedir. Bunlardan Saçaklı Karşıyaka, Yeşilova, Ulu

canlar sonradan yapılmış, harpte yerle birolan Çınarlı ve Şahveli camileri yeni baştan inşa edilmiş; hemen hemen bütün camiler teker teker elden geçirilmiş bir kısmının yıkılan minareleri yenilenmiştir. Eyyüboğlu, Tahtani, Handan bey Ali Nacar camileri yeniden yapılcasına onarılmışlardır.

Son yıllarda Türk Tepenin üstünde ve Çamlı mahallesinde de birer cami inşa edilmiştir.

Minarelerimizde parlayan alemlerdeki hilâl ve Lafzı Celal gibi Türklüğün ve müslümanlığın ebediyete kadar yücelerde parlamasını Tanrıdan niyaz ederim

KARATARLA CAMİ'İ

(435 yıllığına Şer'i sicillerde karşılaşıldı)

Gaziantep Mahalleleri

1-Akyol 2-Alaybey 3-Alibaba 4-Aydınbaba 5-Bey 6-Bostancı 7-Bekirbey 8-Boya
cı 9-Cabi 10-Çamlıca 11-Çakmak 12-Çukur 13-Çıksorut 14-Daracık 15-Delbes 16-
Düğmeci 17-Düztepe 18-Eyuboğlu 19-Gündoğdu 20-İsmetpaşa 21-Karagöz 22-Ka
ratarla 23-Karşıyaka 24-Kocaoğlu 25-Kılınçoğlu 26-Kozanlı 27-Kepenek 28-Yazı
cık 29-Kanalıcı 30-Kurtuluş 31-Hoşgördü 32-Saçaklı 33-Şahveli 34-Seferpaşa 35-
Suyabatmaz 36-Şahinbey 37-Sultanselim 38-Şahveli 39-Şekeroğlu 40-Şenyurt 41-
Ulucanlar 42-Ünaldi 43-Tepebaşı 44-Tıslaki 45-Türktepe 46-Yaprak 47-Yavuzlar
48-Yeşilova 49-Kavaklık.

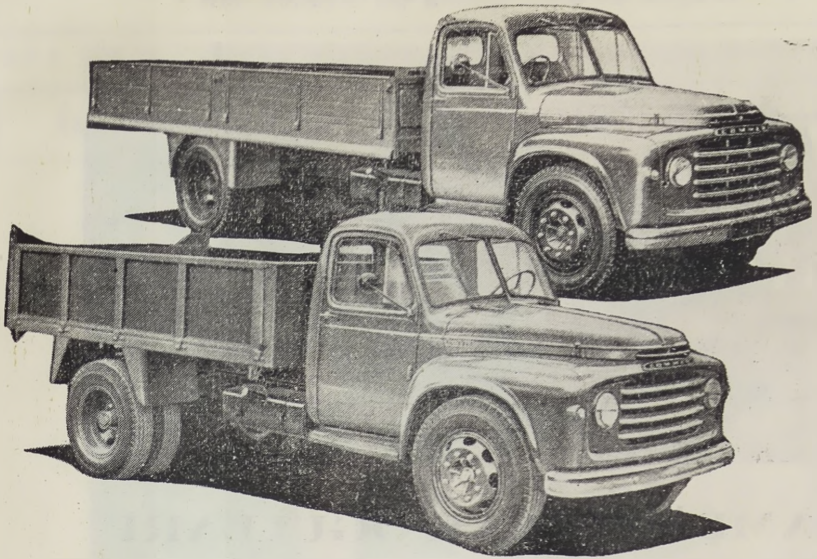

Gaziantep'te asri mezarlıkta bir aile mezarlığı

(Gaziantep'liler mezarlarına da çok önem verirler.)

Yukarıda gördüğünüz mezar Özel İdare Memuru Suphi Top'a ait bir aile mezarıdır.

C O M M E R

KAMYON VE OTOBÜSLERİ

Rahatlık, konfor, sağlamlık ve ekonomi bakımından en
mükemmelidir. FİATLAR UYGUNDUR !

GAZİANTEP VE HAVALİSİ ACENTESİ

Bahaettin Bayraktar

Atatürk Bulvarı No. 46 — 48

GAZİANTEP

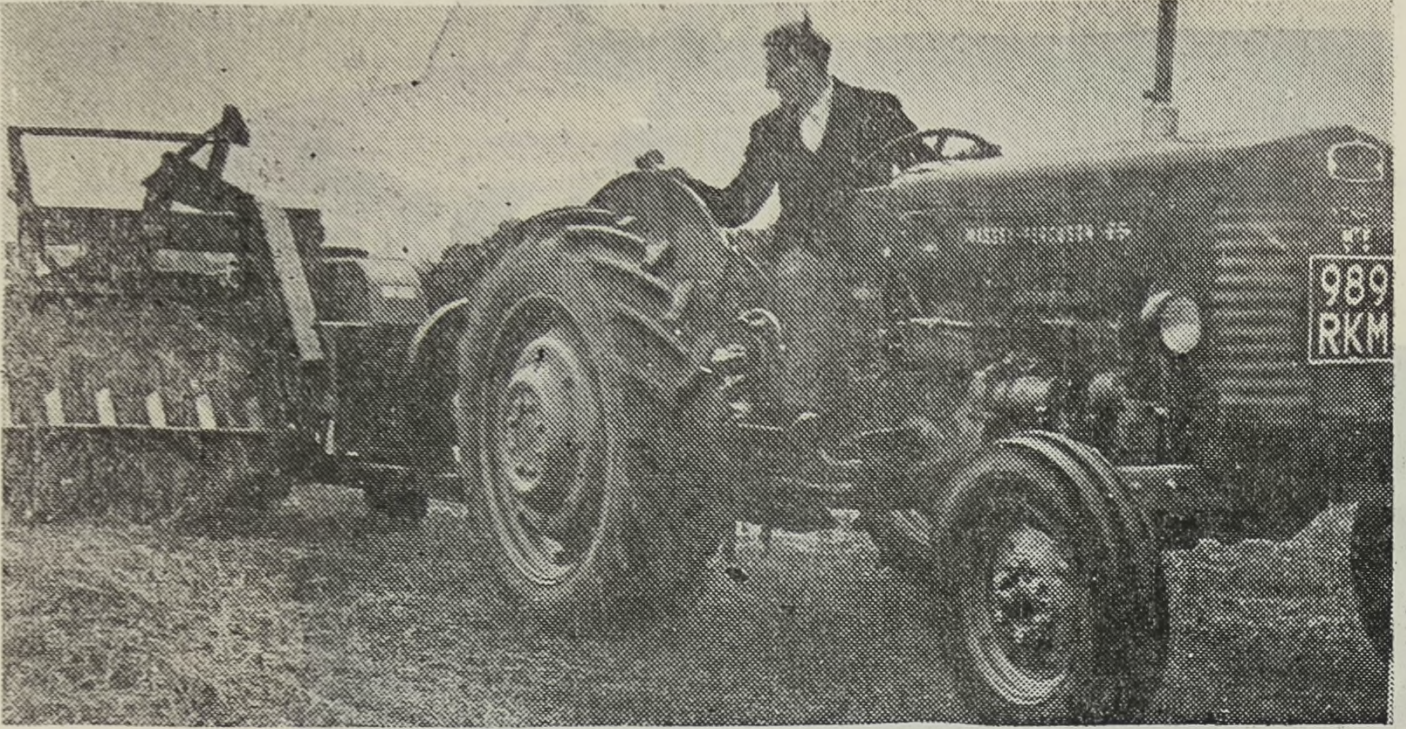
TURAN GÖKSEL Eczanesi

A Ç I L D I

Hacınasır İkinci Aralık No. 5

GAZİANTEP

**Bu Traktörün dünyada en çok beğenilen ve satılan
Traktör olduğunu biliyor muydunuz ?**

**HAMDİ KUTLAR OĞULLARI
KOLLEKTİF ŞTİ.**

PAZAR YERİ - GAZİANTEP

**G A Z İ A N T E P ' T E
G Ü Z E L O T E L
E M R İ N İ Z D E D İ R**

Kalorifer, Telefon, Sıcak su, Her Odada Banyo, Oto Park

Misafirlerinizi en rahat bir şekilde ağırlıyacağımız Otel

GÜZEL OTEL dir.

Gaziler Caddesi No. 19 - Telefon : 3216

GAZİANTEP

Fiati 200 Kr.

DESEN MATBAASI — GAZİANTEP